

Joi Barrios

Pagtulay sa Alambre

I. Pagtulay sa Alambre

(Isang Liham sa mga Filipina na Naninirahan sa Estados Unidos)

Mahal na kabaro,
Mahal na kapatid,
Ang balita tungkol sa babaeng ginahis,
nagsakdal, at nagpalit ng testimonya
ay balitang batid kong lumatay sa bawat dibdib,
pinipilit ang bawat isa
na bumagtas sa ngayon at sa nakalipas,
sa ngayon at sa hinaharap.

Pagkat paano nalilimot ang gahasa?
Ang paghablot ng dangal?
Ang dahas ng pag-angkin?

Tayong lahat ay mga babaeng naglalakad sa alambreng nakasabit,
waring tumatawid sa hangin.
Araw-araw ay naninimbang,
isang paa sa harap ng isa pang paa,
hawak nang nakadipa ang kahoy na mahaba,
tinitiyak ng pagtitig sa patutunguhan

na hindi sasablay sa bawat paglapat,
na ang tindig, ay mananatiling matatag.

Nabubuhay tayo sa bayang mapanakop
habang ang diwa ay nananahan
sa Inang Bayan sa silangan.
At tulad niyang hinalay, lumaban, at nag-alinlangan,
Araw-araw nating hinaharap, tinitimbang,
ang bawat tanong at kontradiksiyon.
Ay, kay raming tanong, kayraming kontradiksiyon.
Hawakan sa ating mga kamay ang alaala
nina Victoria Laktaw na minsan nang tumula tungkol sa gahasa,
ni Karangalan, ang babaeng tinalikuran si Macamcam,
sa dulang ipinalabas sa tanghalan sansiglo na ang nakalipas,
ni Tandang Sora, na sa edad na nobenta
ay hindi sumumpa ng katapatan sa dayuhan.
Kung sabay-sabay tayong hindi iwawalay
ang pagtitig sa dako pa roong patuloy na pakikipaghamok,
ang bawat hakbang, saanmang sulok ng daigdig,
ay ambag nating hakbang,
sa tunay na kalayaan ng bayang Iniibig.

Hindi totoong walang pangamba ang mga tumutulay sa alambre.
Nananalang lang sila na bukong-bukong man ay pumihit,
ang talampakan ay hindi manginginig sa pag-apak sa lubid.

II. Sa Akademya

(Para kay Sarah Raymundo, red-baiting survivor)

Nagmumulto si Senador McCarthy.
Gumagala-gala ang kanyang espiritu
sa mga pasilyo ng akademya.

Nalalanghap ng lahat
ang masangsang na bulaklak
ng tsampaka,
Naririnig ang kalansing
ng tanikalang nagbibigay-babala:

Manginig, manginig!
Damhin ang malamig
na simoy ng hangin
na bumubulong-bulong
ng pangamba sa diwa
ng mga guro.

Nagmumulto si Senador McCarthy
at nagwiwika:
May pulahan sa ating pagitan!
Ang pula ay kulay na mapanganib!
Naghahasik ito ng punla,
naghihikayat ng pagkilos at paglaban,
Nagbabandila ng katwiran.

Mga kapatid sa akademya,
ang natatakot sa pula,
ay taong kaawa-awa,
pagkat walang sariling pag-iisip,
pagkat sakmal ng multo ang dibdib.

Hayaan na nating malibing sa kanyang hukay
si Senador McCarthy.
Ating angkinin ang kulay na pula
bilang kulay ng duguang rosas
na mahalimuyak,
kulay ng kasiyahan at galak,
kulay ng pusong matapang,
at pusong matatag.

III. Flores del Agua

Flores del Agua. Water Lilies.
Bulaklak ng tubig.
Minsa'y kulay puti, minsa'y kulay rosas.
Nabubuhay ang water lily
sa gitna ng munting lawa
na hindi tumitinag.

Bumubukadkad ito tuwing umaga,
at sa magdamag ay itinitiklop
na waring nagpapahinga,
ang kanyang mga talulot.

Ang flores del agua
Ay hindi natin pinipitas.
Hindi ninanasang masamyo ang halimuyak.
Hinahayaang natin itong lumutang-lutang
nang payapa,
sa ilog na tahimik o sa tubigan.

Sinta, hindi ako kailanman
magiging iyong-iyong.
At hindi ka kailanman
magiging aking-akin.
Ngunit ang pagmamahal
ay wala sa pag-angkin.
At tulad ng bulaklak ng tubig
na kahit mula sa lusak
ay umaahon upang makita, madama, ang rikit
hindi man hinahawakan sa mga palad,
batid kong may dapat ipagpasalamat
sa pagliyang,
itinaya man natin
ang lahat,
ang lahat-lahat.

IV. Ang Babae sa Pagdaralita

Babae akong sinasakmal ng kahirapan.
Kahirapan na mistulang
ahas sa damuhan,
maliksi ang galaw,
nagbabadya ang nakasangang dila,
makamandag ang kagat.
Pumupulupot ang ulupong,
itong paghihikahos,

sa aking katawan,
at tumatakas ang lakas.
Nakatitig ang walang talukap
na mga mata ng sawa,
Nanlilistik,
pagkat batid na walang palya
sa paghatid ng lason
ang pangil ng pagdaralita.

Anong gagawin ng babae
sa kanyang karukhaan?
Tumawag kaya kay Darna?
Lipad, Darna, Lipad?
Kristala, Kristala, kami ay iligtas!
Zsazsa Zaturannah,
Palayain kami, Mama!
Huwag, huwag.
Ang paglaya sa hirap,
ay wala sa bayani ng pantasya.

Nasa ating mga babae ang pakikibaka!
Kung paanong sa gabi at sa araw
ay wala tayong humpay sa paggawa,
Kung paanong magkasabay na lumalaban
at nag-aaruga,
Matibay ang dibdib pagkat mapagkalinga
ang ating pag-ibig.
Sulong at makibaka!
Tagpasin ang ulo ng sawa!
Ang kahirapan ay maiigpawan
Kung ipaglalaban, na ang pagbawi,
ang pag-angking muli,
sa yaman ng bayan.
ay ating karapatan.
Sulong, makibaka, lumaban!

V. Timpla

(Para sa araw ng kasal nina Silay Lumbera at Vencer Crisostomo)

Ang pagsinta
Ay pag-aaral ng pagtimpla.
Asukal at gatas sa kape,
Suka at toyo ng adobo.
Tinitimpla rin ang sungit at lambing,
Maging ang sandaling magkalayo
At magkapiling.

Ang pagsinta
Sa gitna ng pakikibaka
Ay lalo pang pagtitimpla.
Kung ang kasama ay maging sinta
(at ngayo'y magiging asawa),
paanong mag-iiba?
Timplahin
 ang sipag at kaba,
 ang pagod at tiyaga.
Kapag nag-aagaw ang asim-alat,
Kapag kasama ang kahawak-palad,
Sana'y higit na masarap-maaliwalas
Kahit mahirap ang mapulang landas.

VI. Siyento Beynte-singko

Gasino na ang siyento beynte-singko?
Apat na kilo ng bigas,
ilang saing sa hapag ng mahirap.
Anim na pirasong galunggong,
Simutin mula ulo hanggang buntot,
at nang makatawid-gutom.
Mag-noodles na lang kaya,
at sa limang pisong pakete mula sa pabrika.
busog ka na sa asin, at betsin,
paalam na sa sustansiya.

Gasino na ang siyento beynte-singko.
sa kapitalista't may kuwarta
isang tasa ng kape sa Starbucks,
isang hiwa ng kesong maalat,
isang espesyal na ensaymada
na ihahain na pang-meryenda.

Siyento beynte-singko lang
ang dagdag na suweldong
hinihingi ng manggagawa.
Siyento beynte-singkong walang dantay
sa mga guhit ng timbangang sumusukat
sa agwat ng kapitalista't manggagawang naghihirap.